

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola technická Brno, Sokolská 1

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Název: Tváření

Téma: Tváření závitů

Autor: Ing. Kubíček Miroslav

Číslo: VY_32_INOVACE_20 – 19

Anotace: Slouží jako podklad pro výuku tváření. Vlastnosti tvářených závitů. Způsoby výroby tvářených závitů. Nástroje na výrobu tvářených závitů. Text určen pro studenty 3. ročníku střední odborné školy oboru strojírenství.

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- **Účel** - závity jsou důležitým konstrukčním prvkem - rozebíratelné spojení - závity **spojovací**, popř. **pohybové**
- **Druhy závitů**

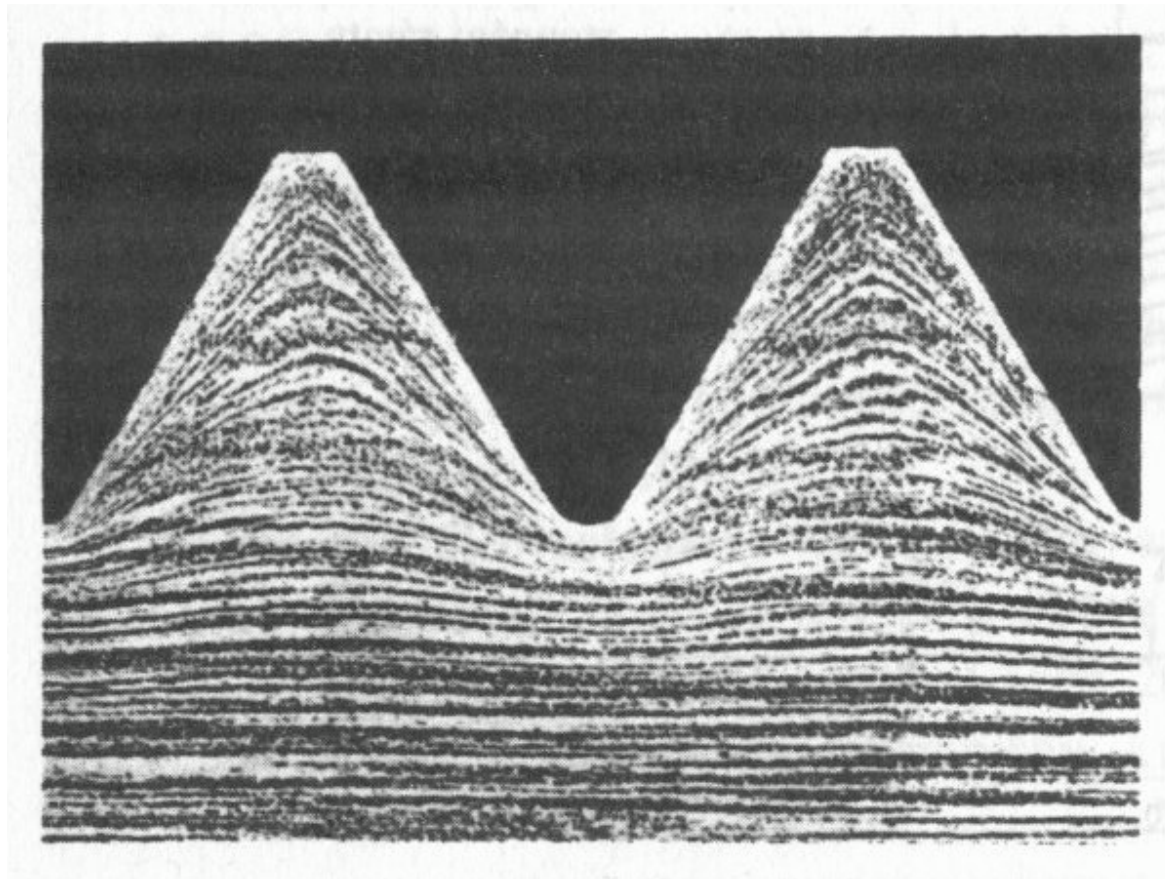
ČSN	Druh závitu	Označení jednochodého závitu	
		obecně	příklad
01 4008	Metrický závit s hrubou roztečí	M d	M 16
01 4013	Metrický závit s jemnou roztečí	M d×P	M 16×1,5
01 4021	Metrický závit pro jemnou mechaniku	M d×P	M 50×0,75
01 4026	Metrické závity pro součásti z plastů	M d×P	M 24×1
01 4030	Whitworthův závit	W d''	W 3/4''
01 4033	Trubkový závit válcový	G DN''	G 3/4''
01 4034	Trubkový závit kuželový	KG DN''	KG 1/2''
01 4035	Pancéřový závit	P DN	P 16
01 4037	Oblý závit	Rd d	Rd 36
01 4038	Edisonův závit	E d	E 33
01 4050	Lichoběžníkový závit rovnoramenný	Tr D×P	Tr 48×8
01 4052	Lichoběžníkový závit nerovnoramenný	S d×P	S 48×12
01 4053	Lichoběžníkový závit nerovnoramenný zesílený 45°	S d×P×45°	S 90×5×45°

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- **Způsoby výroby závitů:**
  - ◆ **třískové obrábění**
  - ◆ **tváření závitů**
  - ◆ **lití a lisování závitů**
- **Charakteristika tvářených závitů**
  - ◆ přesnější a menší drsnost R_a (než u řezaných závitů)
  - ◆ pro výrobu je nutný materiál s tvářitelností do pevnosti 900 MPa
  - ◆ polotovar při tváření závitů musí být vyroben na střední průměr závitu s přesností $\pm 0,02$ až $0,04$ mm a opatřen náběžným kuželem pod úhlem $20 \div 30^\circ$ se sražením $0,1 \div 0,2$ mm
  - ◆ větší pevnost v tahu R_m , větší pevnost v ohybu, větší odolnost proti únavě (vyšší mez únavy σ_c) a také větší odolnost proti otěru

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ - charakteristika

- ◆ **vysoká produktivita práce** - výrobní časy jsou krátké, rychlost válcování závitů je vysoká (cca 90 m/min)
- ◆ příznivější průběh vláken materiálu – vlákna **neporušena**

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

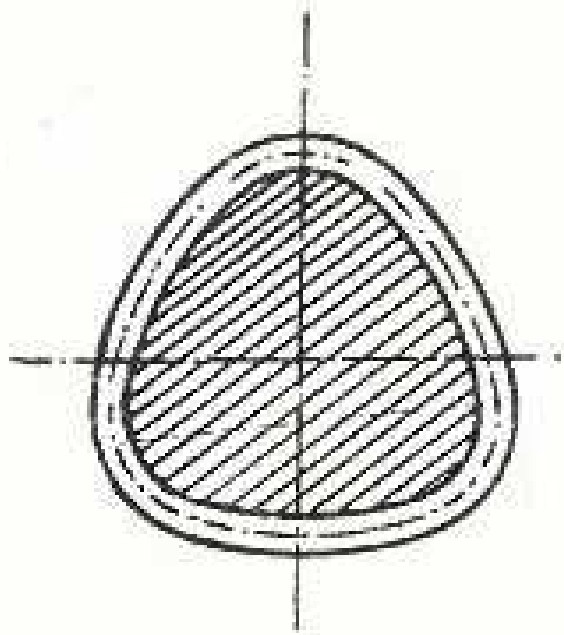
- Řezné rychlosti pro tváření závitů

Materiál obrobku	Tvářecí rychlost (m/min)		
	Válcování		Tvářecí závitníky
	metrický závit	lichoběžníkový závit	
Oceli uhlíkové	50 ÷ 60	20 ÷ 25	3 ÷ 5
Oceli slitinové	30 ÷ 45	15 ÷ 20	
Slitiny hliníku	60 ÷ 90	20 ÷ 25	10 ÷ 15
Měď a mosazi	60 ÷ 80	20 ÷ 25	8 ÷ 10

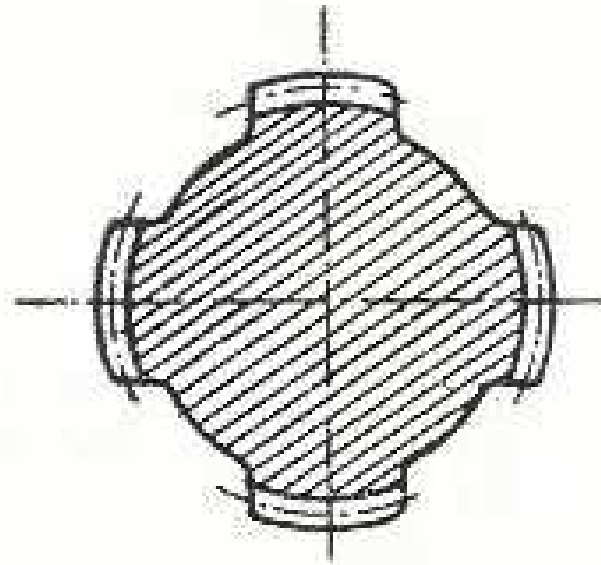
TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- ◆ Tváření vnitřních závitů - **Tvářecí závitníky tlačné** se používají pro výrobu závitů v **materiálech s menší pevností** ($R_m < 500 \text{ MPa}$) jako jsou např. slitiny neželezných kovů a oceli (pokud ještě splňují podmínku minimální tažnosti $A = 12\%$) v rozsahu velikostí **M6 až M24**

BEZ DRÁŽKY

S DRÁŽKOU

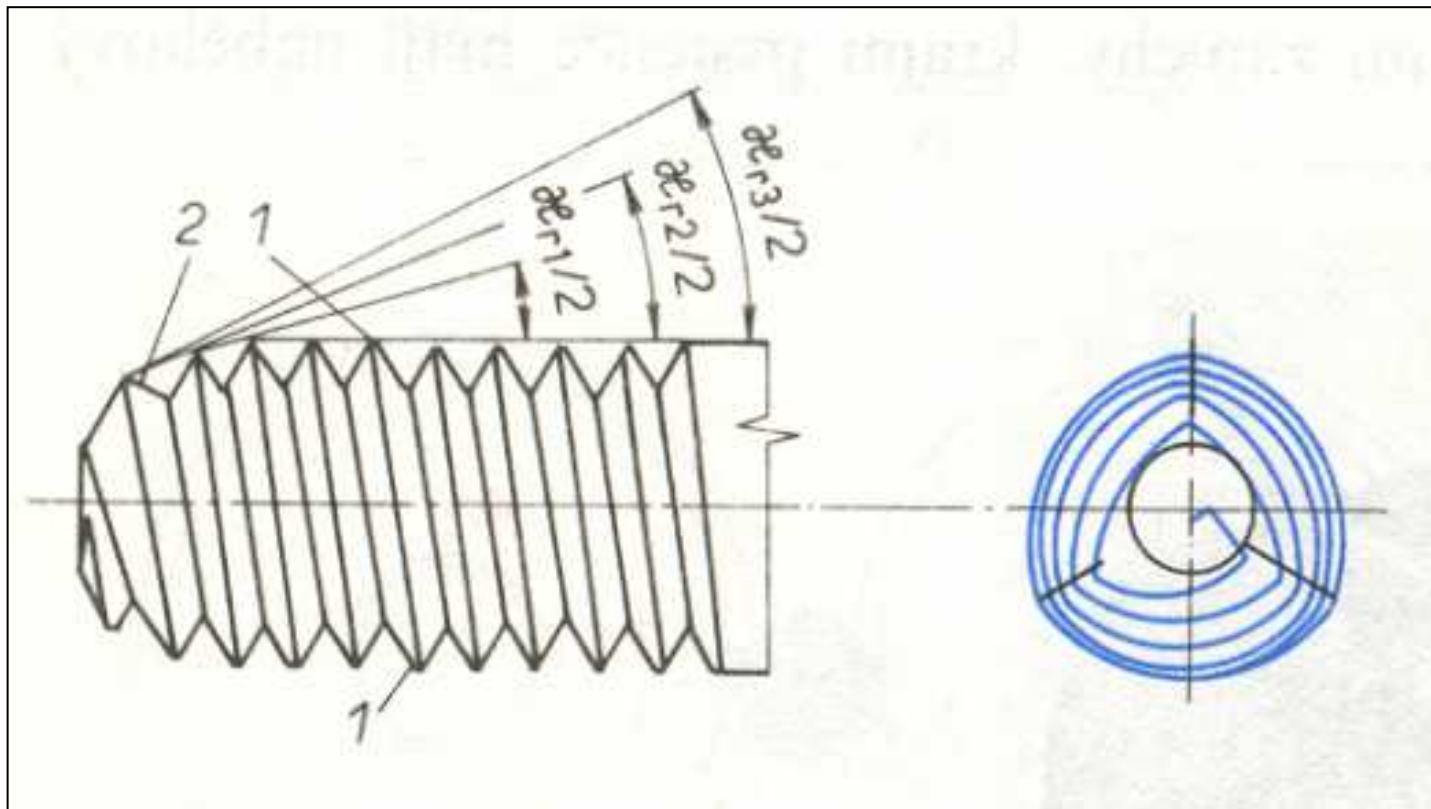

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- VNITŘNÍCH

1 – KALIBRAČNÍ ČÁST

2 – NÁBĚHOVÁ ČÁST

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

Příklady závitníků

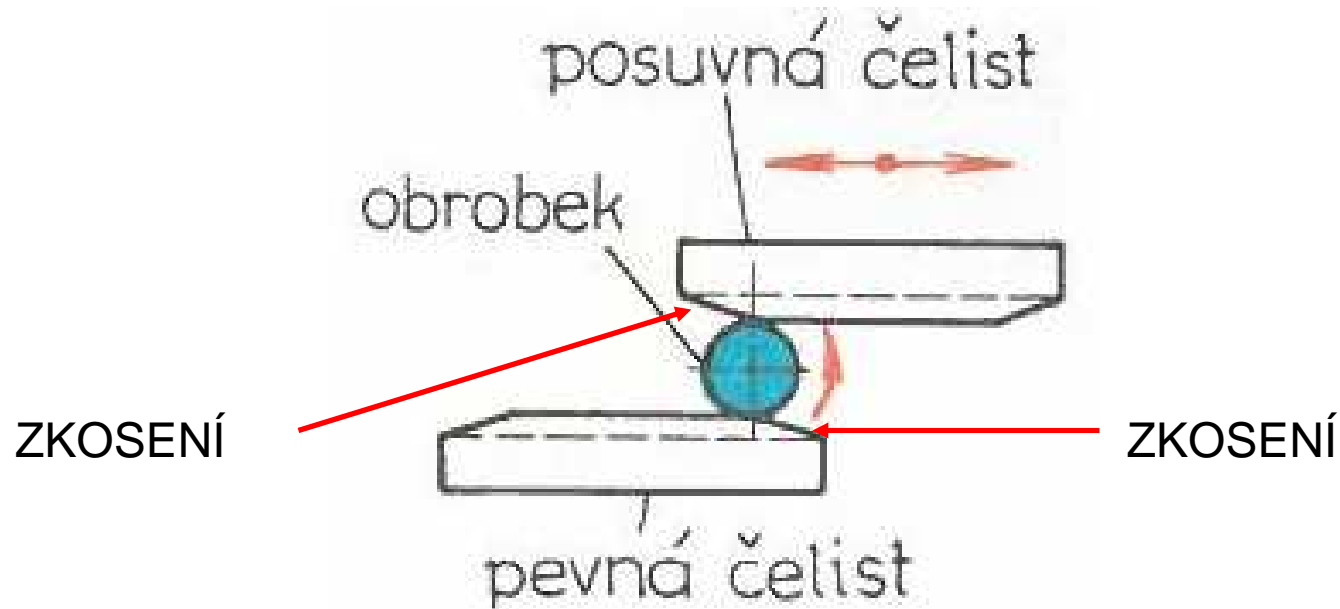

BEZ DRÁŽKY

S DRÁŽKOU

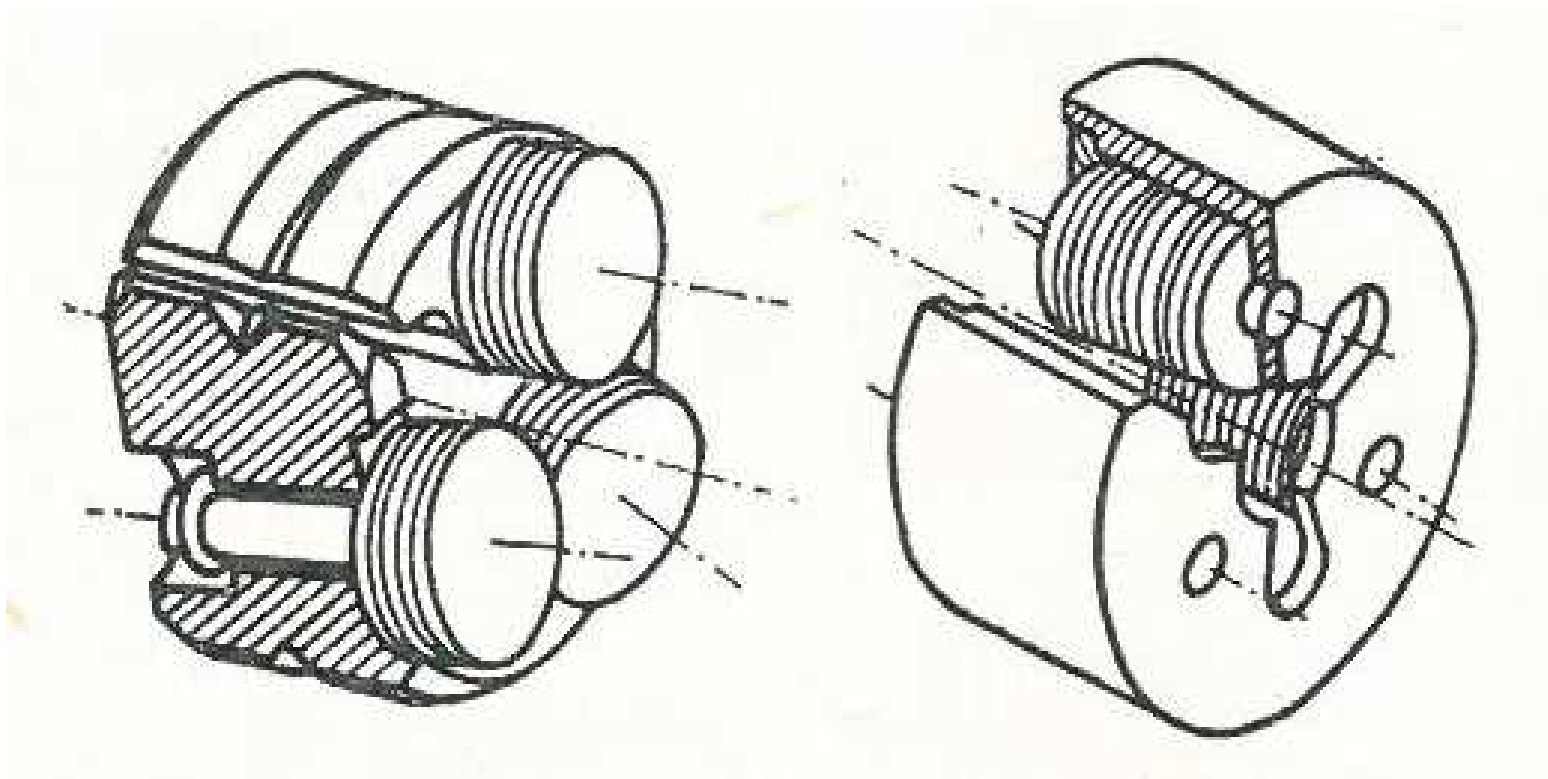
TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- VNĚJŠÍCH - **Ploché válcové čelisti** - pracují axiálním způsobem vždy v páru ve válcovačce
- Jedna čelist je pevná, druhá se pohybuje se smýkadlem a odvalováním hladkého dřívku mezi čelistmi se vytváří závit
- Mají na sobě vytvořeny drážky s negativním profilem závitu, jejichž sklon je shodný s úhlem stoupání závitu
- Na svých náběžných hranách jsou zkoseny

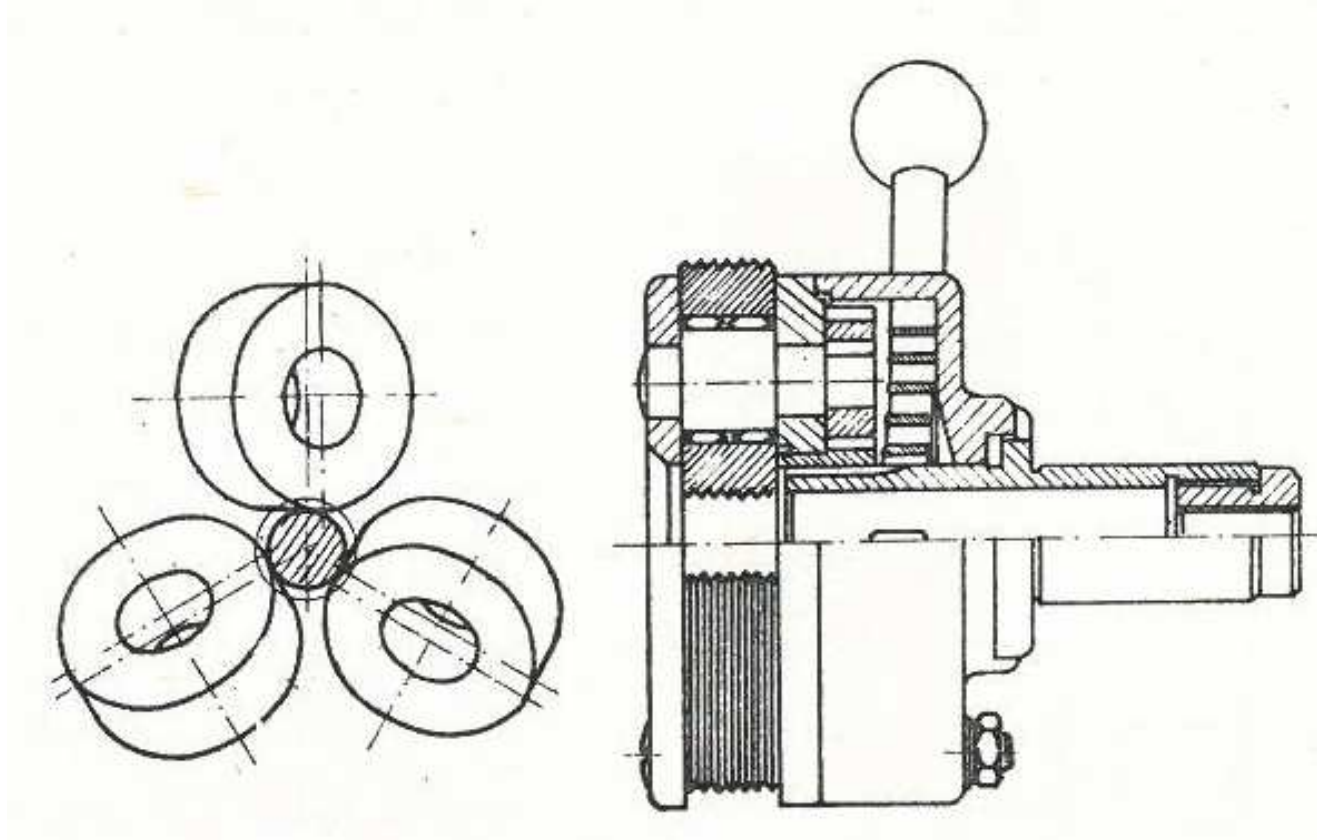
TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- **Závitové válcovací hlavy** - slouží k válcování závitů na soustruzích
Rotační závitová válcovací hlava se otáčí a je upnutá ve vřeteni a obrobek stojí

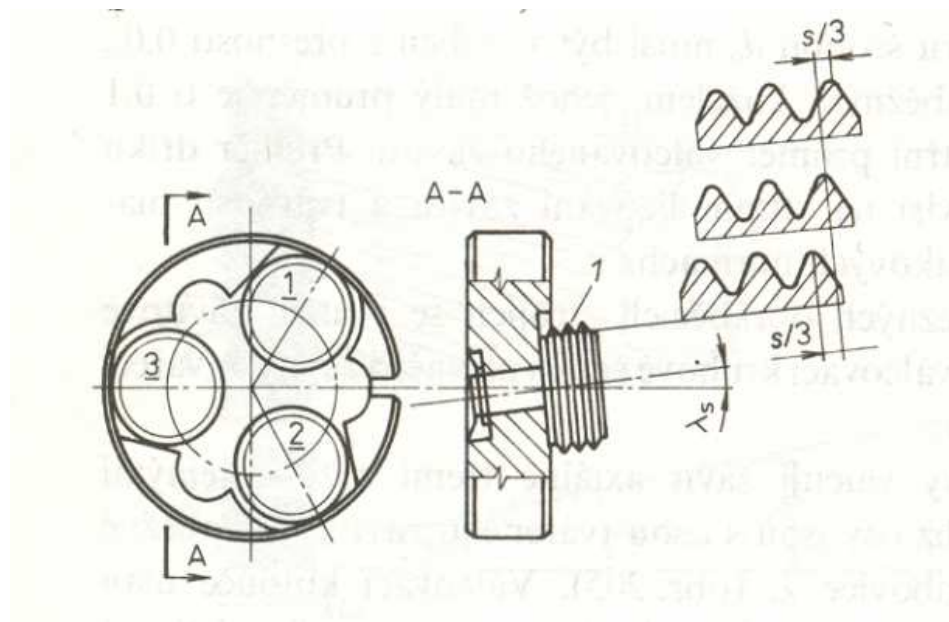
TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- **Závitové válcovací hlavy – stojící**
- závitová válcovací hlava je upnuta v revolverové hlavě nebo v koníku a otáčí se obrobek

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

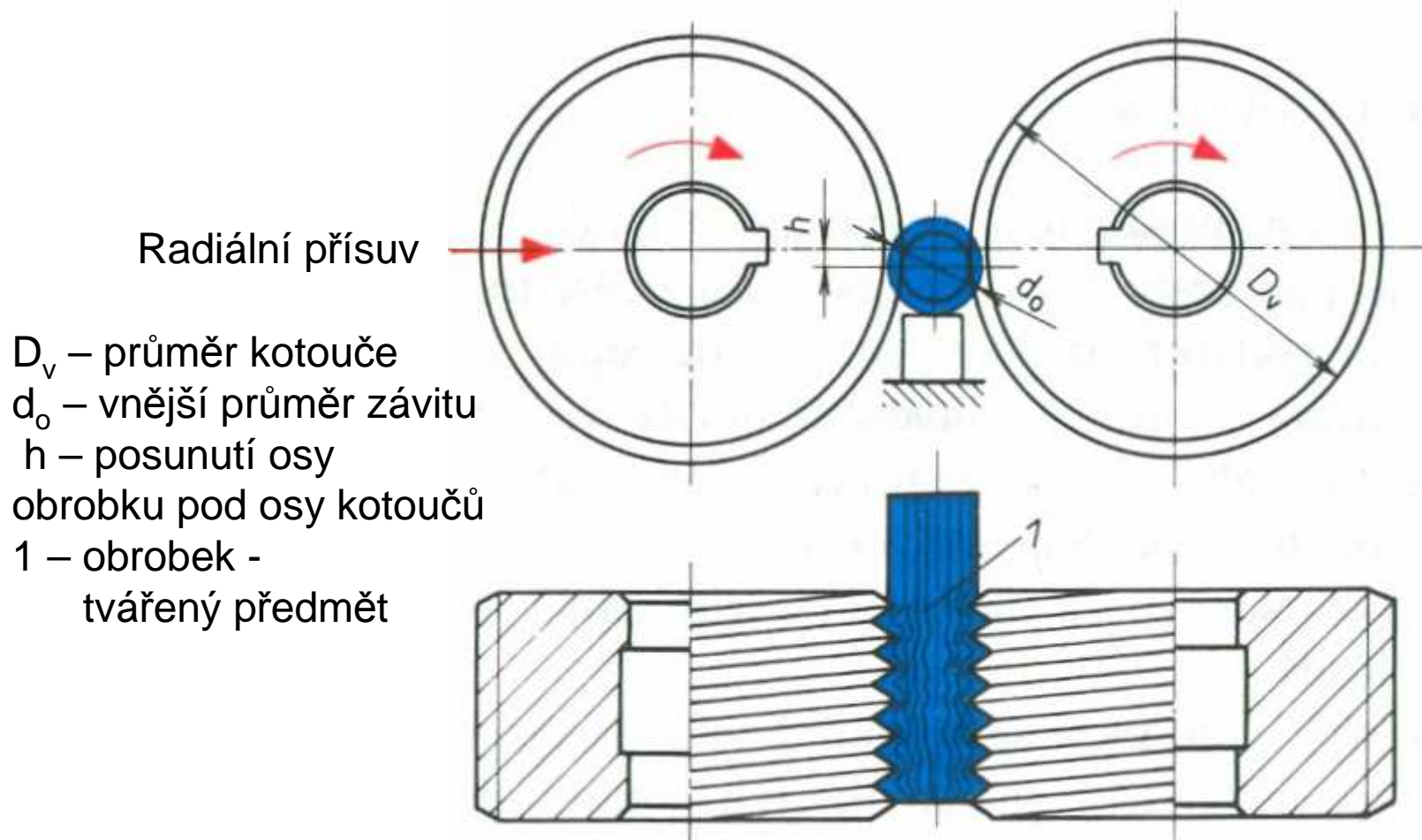
- Závít je válčován sadou tří kotoučů (jsou umístěny na obvodu po 120°), které jsou vůči obrobku uloženy v radiálním směru a mají osy vzhledem k obrobku mimoběžné. Každý kotouč je přesazen ve směru válcovaného závitu o $1/3$ stoupání závitu a při válcování je tak polotovar vtahován mezi válcovací kotouče.
- univerzální závitová válcovací hlava umožňuje měnit sklon válcovacích kotoučů a je možné ji použít pro válcování pravých i levých závitů

1 – VÁLCOVACÍ KOTOUČ

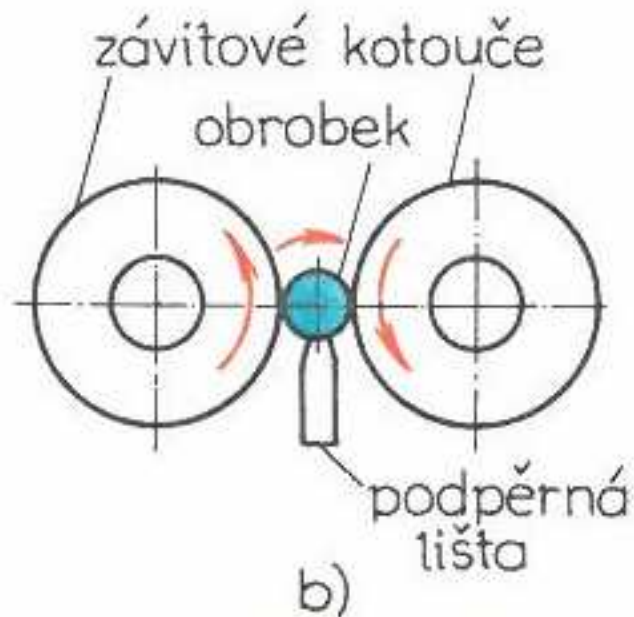
TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- **Kotouče na válcování závitu** mají osy rovnoběžné s osou polotovaru, oba jsou poháněny a během válcování se k sobě hydraulicky **radiálně** přisouvají závit se vyválcuje během několika otáček kotouče – pro kratší závity - Pro válcování **pravého závitu** se používají válcovací kotouče s **levým závitem** a naopak

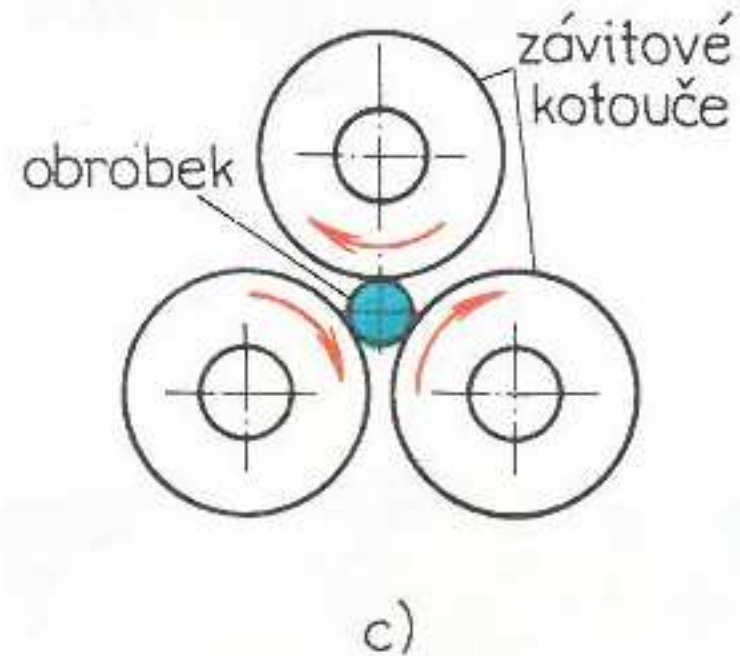

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ

- **Kotouče na válcování závitu** mají osy rovnoběžné s osou polotovaru, oba jsou poháněny a během válcování se k sobě hydraulicky **radiálně** přisouvají – závit se vyválcuje během několika otáček kotouče – pro kratší závity
- Pro válcování pravého závitu se používají válcovací kotouče s levým závitem a naopak
- **Axiální** způsob – vzdálenost válcovacích kotoučů neměnná – pro dlouhé závity

b) dvěma závitovými kotouči

c) třemi závitovými kotouči

TVÁŘENÍ ZÁVITŮ IT a R_a

Způsob výroby závitů		Stupeň přesnosti IT	Drsnost R _a (μm)
Soustružení	plochými noži	6 ÷ 7	1,6 ÷ 3,2
	kotoučovými noži	6 ÷ 7	0,8 ÷ 3,2
	závitníky	4 ÷ 6	1,6 ÷ 3,2
Řezání	závitovými čelistmi	6 ÷ 8	3,2
	závitořeznými hlavami	7 ÷ 8	1,6 ÷ 3,2
	kotoučovou frézou	6 ÷ 7	3,2
Frézování	hřebenovou frézou	6 ÷ 8	3,2
	okružovací	6 ÷ 7	1,6 ÷ 3,2
Broušení		4 ÷ 5	0,2 ÷ 0,8
Válcování	plochými čelistmi	5 ÷ 6	0,4 ÷ 1,6
	kotouči	5 ÷ 6	0,2 ÷ 0,8

ZDROJE

- ČSN 22 3410, 01 4000,01 4008,01 4013,01 4021,01 4026
- 01 4030,01 4033,01 4034,01 4035,01 4037,01 4038,01 4050
- 01 4052,01 4053,
- ČSN 22 3410
- Babor K. - Cvilínek A. - Fiala J.,**Objemové tváření oceli**,SNTL, Praha, 1967
- Černoch S.,**Strojně technická příručka**, sv.2,SNTL, Praha, 1977
- Propagační materiály fy GÚHRING, MEZINÁRODNÍ STROJÍRENSKÝ VELETRH BRNO 2011 a 2012
- STT 3,Strojní obrábění,SNTL, PRAHA 1979, 04-213-79